

En aktuell forskningsöversikt visade att det finns behov av att erhålla fördjupad kunskap om olika befolkningsgruppers tankar, känslor och handlingar relaterade till katastrofförberedelser. Syftet med studien var att explorativt kartlägga detta med hjälp av intervjuer som utfördes och analyserades utifrån den sk grounde theory metodiken. Intervjuer genomfördes med 21 undersökningsdeltagare som valdes ut för att erhålla så stor mångfald i svarsmönster som möjligt.

Analysen av svaren resulterade i en dimensionsmodell och en typologi. Dimensionsmodellen innehåller en samhällsnivå där det råder ett spänningsförhållande mellan samhällen som kännetecknas av solidaritet och gemenskap respektive av alienation och individualism. Modellen innehåller även en individnivå där det råder ett samspel mellan den enskildes katastrofrelaterade kunskaper och färdigheter, vederbörandes vilja och engagemang att vidtaga katastrofförberedelser samt hans eller hennes eventuella skamkänslor inför denna typ av handlingar.

Samspelet mellan individ- och samhällsnivån kan tex innebära att i samhällen som utmärks av solidaritet känner många en vilja att värna om detta samhälle. Denna vilja ökar den individuella tendensen att skaffa sig nödvändiga kunskaper och färdigheter och den minskar sannolikheten för att man skall uppleva olycks- och katastrofförberedelser som skamfulla. Genom att sätta individens samhälleliga engagemang i relation till hans eller hennes personliga eller privata engagemang erhöles en typologi där sex olika "typer" kunde identifieras.

I rapporten diskuteras vilka av dessa som myndigheter och massmedia kan påverka när det gäller katastrofförberedelser. Undersökningen ger inga svar på hur allmängiltig den utvecklade dimensionsmodellen är eller hur representativa de olika "typerna" är för en större befolkning. För att utröna den framtagna modellens och typologins användbarhet behöver den därför prövas systematiskt på ett större befolkningsunderlag. Avsikten är att göra detta under 1994/95. Utifrån denna bredare kartläggning erhåller förhoppningsvis räddningsverket kunskaper som möjliggör effektivare agerande före stora olyckor och katastrofer.